

Izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravništvo
»Zarje«
v Ljubljani, Breg številka 12.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

ZARJA

Socialistično glasilo.

Proletarci vseh dežel,
združite se!

V Ljubljani, v soboto, 4. avgusta 1923.

Posamna številka stane 1.25 D.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 5 Din mesečno. Za Nemčijo 6 Din; za drugo inozemstvo in Ameriko 7 Din.

Reklamacije so poštnine proste.

— Oglasi po dogovoru. —

Ne demagogija, resno delo vodi k zmagi!

K obujanju.

Po volitvah v narodno skupščino smo ustavili naš tedenik „Zarja“ v najlepši nadi, da se pokret delavskega gibanja jame končno konsolidirati. V naše razočaranje pa so cepljenje in demoralizacijo v delavskem pokretu nadaljevali nekateri elementi po volitvah s prav enako demagogijo in satansko zlobo kakor prej že dve leti.

Iz razvoja dogodkov lahko sklepamo z vso gotovostjo, da metode, ki se jih poslužujejo razne skupine delavskega razrednega pokreta v Sloveniji, še ne vodijo do trdne, sicer jako potrebne sloge in složnega idejnega dela za socializem.

Iz tega glavnega razloga smo uvideli potrebo obnovitve tedenika „Zarje“, da nadaljujemo delo, ki ga je „Zarja“ započela ob svojem prvem postanku. „Zarja“ bo tudi v bodoče priznavala temeljna načela Socialistične stranke Jugoslavije, nje program ter podpirala nje delovanje prav posebno v smeri konsolidacije onih skupin, ki ta program priznavajo ter imajo pred očmi skupno resno delo, ter načelno in taktično zblizanje.

Predvsem pa moramo naglašati, da se bomo odločno upirali osebnemu boju in klikarskim intrigam, ker smatramo, da je osebni boj, „žaganje vej“, nasilno obglavljanje zaupnikov potom zahrbtnih bojev, ono zlo, ki jemlje čas in veselje do dela vsakemu poštenemu sodruhu, čeprav ima zmisel za idejno delo v delavskem pokretu. Sodrugi, ki imajo socialistično prepričanje in hočejo delati v gibanju, imajo vedno dovolj prostora poleg onih, ki že delajo; je pa zločin nad gibanjem, če se vodilni organi pričnejo baviti namesto s širjenjem ideje z osebnostmi, klafarskim blatenjem oseb in organizacij ter demago-

gijo. Proti tem metodam smo bili in bomo tudi v bodoče.

Naša in naloga vseh tistih socialistov, ki smatrajo delavski pokret za resno zadevo, je, da napovedo najskrajnejši boj v prvi vrsti tem metodam, ki so jih zanesli med proletarijat neinteligentni, posuroveli in prismojeni demagogi. Zdi se nam, da je pričetek tega boja danes res glavna in prva skupna zadeva proletarijata ter predpogoj za obnovo idejnega dela.

Ves čas obstoja „Zarje“ smo se zavzemali za enotno fronto proletarijata. Očitati so nam, da je to fraza, prazna demagogija. Mi smo dokazovali, da ima ves proletarijat v glavnem enoten skupen interes razrednega boja. To razume vsak proletarec. Nočejo pa razumeti tega oni, ki hočejo proletarijat voditi, kar logično znači, da imajo pač druge interese kakor proletarijat, zakaj, če bi imeli iste interese, potem bi tudi čutili in delali v tem zmislu s proletarijatom za enotnost socialističnega pokreta.

Naravno je seveda, da mora proletarijat gledati tudi na to, s kom se ujedinji; prepričati se mora, če misli njegov tovariš, s katerim se hoče ujediniti, tudi pošteno in odkrito ter resno zastopati interese razreda. Zaradi tega je potrebno medsebojno spoznanje, duševno zblizanje, jasnost v načelih in taktiki.

Vse te stvari se pa rešujejo od organizacije do organizacije in noben bivši poročnik ali nadporočnik ne more izdajati v teh zadevah povelj, ki bi se morda strinjala z njegovo mentaliteto, ne pa z glavnim interesom proletarijata.

Vodilna misel pokreta mora biti razredni boj in končni cilj, ki ne more biti individualna politika posameznika ali njegovih ožjih interesov.

V tem zmislu namerava „Zarja“ nadaljevati svoje delo.

Vse bivše naročnike, prijatelje našega gibanja, prosi ob tej priliki uredništvo in upravništvo „Zarje“ za duševno in moralno podporo. Ako

strnemo svoje sile, bodimo uverjeni, da doprinesemo vsaj kosce opeke k zgradbi močnega enotnega socialističnega delavskega pokreta v Sloveniji.

V ljubljanski občini.

Sedanji občinski svet ima z ozirom na povojne razmere ter z ozirom na nepozitivnost prejšnjih občinskih uprav jako malo zavidljivo dolžnost, da upravlja ljubljansko mesto. Zlasti je treba naglašati dejstvo, da bivša občinska uprava vobče ni dovolj skrbela za to, da občina ustvari lastne vire dohodkov, pridobi večje imetje, to je občinsko posest ali obsežnejša občinska podjetja. To, kar je bilo napravljenega v zadnjih letih pred vojno, je bilo že prav nujno. Toda tudi vse tisto, kar je prejšnja občina napravila, danes ne ustreza več potrebam. Vodovod, elektram, plinarno, kladnico, ledenico, preskrbo siromakov, vse to je treba ali povečati ali preurediti, modernizirati ter tudi ustvariti nova občinska podjetja.

Za vse je treba dela in denarja. Prejšnja občinska uprava štirideset let ni skrbela za daljšo bodočnost mesta.

V marsikaterem oziru je občinski svet že doslej napravil daleko sežne sklepe in korake, kolikor dopuščajo sedanje razmere. Tako je uredil plače mestnih nameščencev in uslužbencev pri mestnih zavodih, izboljšal razmere v občinskih ubožnicah, uredil službeno razmerje z mestnim delavstvom, zgradil kopališče, nekaj stanovanjskih hiš, otvoril mestno mesnico, ki je vsaj deloma regulator mesnim cenam.

Pride pa čimprej na vrsto mestna ledenica ter uvedba izdelave dvoplina v plinami. Sedanjemu občinskemu svetu ovirajo delo v mar-

sikaterem pogledu oni sovražni strankarji, ki imajo vpliv pri denarnih zavodih. Vrhutega organizira sedanja občinska uprava poseben socialno skrbstveni urad, ki je po vseh delavskih mestih ena najpotrebnejših ustanov.

Nasprotniki občinskemu svetu kaj radi očitajo, da dela dolgove, ki jih bodo morali plačevati občani. K temu pripominjamo, da je vse, kar je napravila sedanja občinska uprava, za javnost eminentne važnosti. Občina bo res napravila dolgove, toda najete glavnice nalaga plodnosno tako, da bo splošnost imela dobiček od tega. Kot primer, ki jasno pokazuje gospodarski efekt politike sedanjega občinskega sveta, navedimo nameravano uvedbo izdelave dvoplina v plinarni. V Ljubljani primanjkuje električnega toka za razsvetljavo in obrt. Produkcija plina je draga, ker bi se moral rabiti za izdelovanje plina inozemski premog. Ako se uvede izdelovanje dvoplina z domačim premogom, se produkcija plina poceni in pomnoži tako, da se velik del elektrike lahko porabi v obrtne in razsvetljalne svrhe. Kadar bo imela občina dovolj plina, bo pa tudi prebivalstvo polagoma uvažalo plinove peči in štedilnike, pri čemer bo mnogo prištedilo na kurjavi in na čistoči v kuhinji ter v stanovanju, pa tudi na delu. Iz tega edinega primera je že povsem jasno razvidno, koliko lahko koristi pametna komunalna politika splošnosti.

Gospodarski efekt racionalne ko-

LISTEK.

Dr. Ši. Ž.

Kritična študija o današnjem komunizmu.

»Sine ira et studio«.

Splošna domneva, da je sedanji komunistični eksperiment v Rusiji brez vsake pripodobe v svetovni zgodovini, temelji na površnem poznavanju historijskih epoh. Celo v starem veku so že nastopali apostoli komunizma in propovedniki socialne pravičnosti družbe. Ideja koreni tako globoko v človeškem spoznanju nepopolnosti in krivici osebnosti lastnine, da je dobila izraza v vseh dobah kulturnega razvoja.

Običajno se smatra Platona kot prvega komunističnega pisatelja. Njegov sistem komunistične preobrazbe družbe, iznešen predvsem v »Politiki«, je sicer nekako aristokratsko-filozofski, ampak v bistvu je zanikanje osebne lastnine isto kot pri poznejših teoretikih. Razen Platona se je pečala s tem vprašanjem cela vrsta grških mislecev, dasi je zavzelo njih naziranje nekoliko drugačno smer kot na primer Zeno, prvi kozmopolit. Pri Izraelcih so bili proroki, predvsem Jezaja, provedniki pravične razdelitve zemlje. V 2. stoletju pr. Kr. je bil razširjen v Palestini asketični komu-

nizem Ezejeve, ki je vplival brez dvomno v veliki meri na komunistične tendence prvih kristjanov.

V srednjem veku je nastalo vse polno verskih sekt, ki so se postavile na stališče skupne lastnine; vse je uničila neusmiljena kaznujoča roka rimske hierarhije.

Začetkom novega veka je dobilo komunistično gibanje v očigled težkemu socialnemu položaju v večini takratnih držav novega netiva, posebno v Nemčiji. Znana je večmešana komunistična vlada v Minstru leta 1534, ki je končala z mukepolno smrtjo njenih smelih privrženec.

Pod vplivom humanizma in renesance se je pojavilo v tem času nekoliko teoretičnih reformatorjev človeške družbe. Najznamenitejši je pač Tomaž More, dolgoletni prvi minister angleškega kralja. Njegov spis »Utopija«, kjer slika avtor srečno življenje prebivalcev otoka Utopije, katerim je produkcija in konsum skupen, kjer ni verske nestrpnosti in samovolje vladajočih kast, — je še danes aktualen. Slične nazore zasleduje Campanella, priprosti kalabriški duhovnik v romanu »O solnčni državi«.

V naslednjih stoletjih je izšlo na Angleškem in Francoskem mnogo del s slično vsebino kot Morejeva »Utopija«. Naj omenim samo nekatere avtorje: Winstanly, Everard, Vairasse, Restif de la Bretonne,

Meslier i. dr. A ne samo posamezniki so stremili za izboljšanjem socialnega zla, ampak cele skupine so zastopale stališče komunistične preureditve države. Za časa prve angleške revolucije so znani »Levelers«, najradikalnejše krilo indpendentov, kot propagatorji komunizma.

Velezanimiva je zgodovina 150 letne krščansko-komunistične države v Paragvaju med južnoameriškimi Indijanci. Jezuitom se je posrečil dokaz, da je mogoče vstvariti primitivno državo na podlagi skupne lastnine, čeprav pod nadzorstvom intelektualno in moralno visoko stoječih organizatorjev.

Komunistične tendence so zadobile novih poletov posebno v dobi francoskih revolucij. Ravno potek velikega prevrata 1789. nehoti sili k primerjanju z razvojem ruske boljševiške revolucije leta 1917. Sličnost akutno odigravajočih se dogodkov (kaotični položaj na znotraj, zmagovito vojevanje na zunaj, ugonobitev dinastij) je tako velika, da je pač vredno, ogledati si končni efekt družabnih perturbacij od leta 1789.—1796. Jasnih komunističnih ciljev impresariji francoske revolucije niso imeli in to niti njih najbolj levo krilo, jakobinci z Robspierjem, vendar je zavrnil prevrat zevajočo razliko med posameznimi razredi s konfisciranjem imetja bogatašev na korist malih kmetov in meščanov.

Ekstremi so se znivelirali, predvsem na kmetih, z odpravo zasebne lastnine pa se v večji meri ni niti poskušalo.

Pariška revolucija l. 1848. je pokazala že izrazitejšo težnjo po spremembi družabnega reda, z vehementno silo pa so buknile komunistično-prevratne ideje l. 1871. na plan. Pod vplivom spisov Seisimona, Prudona, Marksa i. dr. je poskusil vsled vojne prevarani pariški proletarijat dobiti popolno oblast v svoje roke. Prerano! Čas za tako temeljite reforme človeške družbe še davno ni dozorel in smeli revolucionarji so morali plačati svoj poskus z življenjem ali prognanstvom, kakor vsi njih predhodniki.

Od l. 1872. dalje se je gibal razvoj proletarskih mas v evolucionarni smeri. Socialistična misel je poglajala na podlagi Marksovih osnovnih naukov globoke korenine v vseh industrijskih državah. A dočim je zapadni in srednjeevropski proletarijat le malo prožet z revolucionarnim duhom ter mu ga niso mogla vdahniti niti vojna leta v oni meri kot je to za razmah mogočnega prevrata potrebno, je čakal ruski samo ugodne prilike, da zdrobi neznosni absolutizem.

Ni pretirana trditev, da spominjajo ruske socialne razmere do leta 1917. zelo na nezadovoljstvo širokih mas v Franciji l. 1789. Vendar bi bila ostala ruska socialna revolucija

munalne politike je torej ta, da se obrestna mera in amortizacija naložene glavnice v takih občeokoristnih podjetjih dejansko zniža na minimum, ker se občanom v mnogo večji meri zmanjšajo drugi stroški, omogoči razvoj industrije in obrti ter odvrne mnogo nepotrebnega dela, prihrani pa čas za produktivnejše delo.

Ugovori proti takim problemom komunalne politike so navadne fra-

ze, ki računajo z nevednostjo občinstva. Prepričani smo pa, da je ljubljansko občinstvo dovolj zrelo, da se bo takim očitkom le smejalo in jih smatralo za farbarije.

Danes smo hoteli izpregovoriti vobče o nekaterih aktualnih vprašanjih mestne občine ljubljanske. V bodočih številkah pa posvetimo posebnim vprašanjem več pozornosti.

K celjskem kongresu.

Za nedeljo dne 12. avgusta 1923. sklicuje glavni odbor Socialistične stranke Jugoslavije v Celje strankino konferenco za Slovenijo. Na konferenco so povabljene organizacije okoli ss. Korun, Uratnik, Brnot in mariborske oblastne organizacije. Ljubljanska organizacija Zarijske skupine ni povabljen.

Konferenca ima namen popraviti to, kar je zakrivil v prvi vrsti tajnik Brnot s svojo nespametno in demagoško metodo, ki ni prav v nobeni zvezi s socialističnimi intencijami. Brnotovo delovanje je skrajno demagoško in nesmoteno, brez jasne smeri, ki obstoja samo v sofizmu in sofiziranju po vsakokratnem položaju oziroma njegovem osebnem razpoloženju. V njegovem listu najdemo skoro vsak dan druga, drugo drugo pobijajoča naziranja. Neresnost Brnotovih metod se pa vidi tudi v tem, da blati vse ono, kar se mu slepo ne pokori. Izgovarja se sicer, da je njegov ideal resnica in javnost, toda nikdar še ni sporočil javnosti, kakšne malomarnosti je zakrivil sam in kakšne napake ima. Kar se pa tiče njegove resnice, ki je res le ena, vemo, da smo mu očitali laži v „Napreju“, na kongresu, toda ni se opravičil in tudi jih ni preklical. Njegove metode torej, ki so neiskrene, demoralizirajo proletarsko javnost, jemljejo ugled pokretu in uničujejo zmisel za idejno proletarsko borbo.

Nedvomno bodo obračunale na celjski konferenci ostale organizacije z Brnotovimi metodami, dasi najbrže ne pride sam na konferenco, ker nima poguma, da bi branil herostratsko delo.

Konferenca je važen pojav. Ne vemo sicer še danes, kakšne uspehe bo imela, vsekakor smo pa mnenja, da je bila taka konferenca že nujno potrebna. Bojimo se samo eno, in to je, je li ta konferenca tudi idejno dovelj pripravljena. Ako je idejno ustvarila predpogoje za preosnovno organizacije, potem smemo pričakovati od nje, da bo ustvarila podlago, to je prve temelje za razvoj pravega socialističnega pokreta, ako pa

priprava konference ni ustvarila idejne podlage, potem nas čaka še mnogo mnogo dela, preden preidemo sedanjemu mrtvo točko v našem gibanju.

Konferenca mora predvsem uspeti idejno, konferenca mora biti osnova za nadaljnje delovanje, nikakor pa ne aparat, s katerim se obglavlja „osebe“ zato, da se uveljavijo zopet osebe.

Iz pripravljanih del, kolikor jih poznamo, sklepamo sicer, da imajo priprave precej idejnosti, zaradi tega ne izrekamo vnaprej nobene sodbe ali obsodbe, pač pa pričakujemo, da bodo na konferenci zmagala načela programa in taktike ter da bo konferenca tudi omogočila s svojimi sklepi, da se vse razrednoproletarske organizacije, ki priznavajo program Socialistične stranke Jugoslavije, lahko udeležujejo s svojim sodelovanjem.

Za sanacijo proletarskega pokreta v Sloveniji je to nujnost, ki je konferenca ne sme prezirati, ako hoče žeti uspehe za svoje delo.

V tem zmislu pozdravljamo celjsko konferenco, dasi ne bomo zastopani na njej, ter ji želimo najboljšega uspeha v interesu proletarijata v Sloveniji, ki ga je zavedlo v anarhijo demagoštvo ljudi, ki jim manjka vsaka iskrica iskrenosti ali pa pameti.

Vse prijatelje, ki se mislijo naročiti na »Zarjo« prosimo, da to takoj store, ker bomo tiskali prihodnjo številko samo za naročnike. Kdor ne mara »Zarje«, naj jo vrne, ker ga bo uprava sicer smatrala za naročnika. Za vsakogar pa je jasno, da je »Zarja« danes potrebna kot organ, ki hoče sodelovati pri konsolidaciji socialističnega pokreta v Sloveniji in kot organ, v katerem poroča socialistični klub ljubljanskih občinskih svetnikov o svojem delovanju v občinskem svetu. Sodrugi, sodružice! Naša dolžnost je, da podpiramo »Zarjo«!

brez izgleda na uspeh, ako ne bi dolgotrajna vojna zrahljala državnih in družabnih temeljev in ako ne bi obstojalo pereče agrarno vprašanje. Ruski mušik je pripomogel boljševišemu prevratu do zmage, ker si je obetal le tem potom ugodne rešitve svojega posestnega stanja. S tem pa, da je boljševiška vlada mesto odprave zasebne lastnine priznala kmetom njih pravo na poljščeno zemljo, je zadobila čista ideja komunizma usodno vrzel ter se omeji ves uspeh revolucije na agrarno zniveliranje.

Pod čistim komunizmom razumevamo v splošnem popolno odpravo zasebne lastnine, vzajemnost produkcije in konsuma, enakost družabnih pravic in dolžnosti, popolno osebno in versko svobodo itd. Ako primerjamo boljševizem s temi temeljnimi idejami komunističnega programa, potem ga moremo smatrati za psevdokomunizem, ki je prevzel sicer mameči naslov, ne pa tudi fundamentalnih pogojev. Kakor znano sta bila Marks in Engels ustanovitelja nazornega socializma, ki se razlikuje od komunizma kvantitativno računajoč z danimi činjenicami. O marksizmu kot takim pa niso bili njega tolmači nikdar enotnih misli niti v njegovih glavnih idejah, kar je povzročilo razkol socialističnega proletariata v mnogo frakcij že pred vojno. Inscenator boljševiškega puča Ljening-Uljanov

interpretira Marksa drugače, kot Kautsky in večina socialističnih teoretikov. Ne da se tajiti, da ima Ljeningova konsekvantna logika mnogo zapeljivosti, toda v celoti napravi vse njegovo polemiziranje v knjigi »Država in revolucija« vtis fanatičnega apologetika, ki zna obračati besede z advokatsko virtuoznostjo, toda mu manjka široko spoznanje historijskih in gospodarskih faktov. Kakor so se pričekali nekaj teleološki doktrinarji o svetopisemskih resnicah, oklepajoč se praznih črk, a pozabljajoč Kristov nauk: »božje kraljestvo je v Vas«; tako se zdi razlaganje Marksovih interpretov le neplodno filozofiranje daleč od naravnih dejstev. Je svoje vrste tragika, da postanejo še tako lepi etični nauki idealnih reformatorjev religioznih kot socialističnih, absurdni in človeštvu škodljivi, kakor hitro jih začno uvajati njih fanatični učenci v realno življenje.

Idejno predstavlja ruski boljševizem potem takem ne komunizma v pravem pomenu besede, ampak kvečjemu na poseben način dogmatiziran marksizem. Ali končno se v življenju ne sodi socialnega gibanja po imenu, pod katerim nastopa, ampak po plodih in pridobitvah, ki jih prinaša državljanom v obče in zatiranim slojem še posebej. Toda tudi v tem oziru je rezultat v primeri s kritičnim razrušenjem osnovnih pogojev narodnega gospodarstva več

Politična situacija.

Samoradikalna vlada je v zadnjem tromesečnem parlamentarnem zasedanju spravila pod streho nekaj zakonov, ki si jih stavijo vse najreakcionarnejše evropske države lahko za vzor, kajti mogoče bi bili menda edinole še v Romuniji. Zlasti se odlikuje v tem pogledu novi uradniški zakon, ki je pravi škandal za državo, ki hoče veljati za evropsko, toda prav nič boljši ni tudi n. pr. zakon o toči. Ti zakoni sami najlepše karakterizirajo značaj vlade, ki nas danes osrečuje. Zaključila je pa vlada parlamentarno zasedanje z afero, ki ji mora odvzeti tako doma, kakor tudi v inozemstvu prav vsak znak resnosti. Mislimo tu na famozno »špijonsko« afero, ki jo je insecirala vlada in o kateri so prinašali njeni žurnalistični trabanti cele plahote senzacij, ki se je pa izkazala sedaj kot gola neistina. Tisti belgrajski samodržci, ki se smatrajo za tako premetene politike, so bili toliko naivni, da so z vso gotovostjo pričakovali, da bodo pognali z njo svojega najnevarnejšega nasprotnika — Stipo Radiča v inozemstvo.

Kapitalistične klešče.

V Nemčiji se bije v Porurju hud boj. Francozi so zasedli nemško Porurje, da izprešajo iz njega 52 milijard zlatih mark kot vojno odškodnino za v vojni porušene kraje. Nemci kažejo silno odpornost, tako da vse francoske drakonične odredbe in obsodbe ne zaležejo mnogo. Vrše se pogajanja. Anglija indirektno posreduje, da bi se v tem vprašanju dosegel sporazum med Nemčijo in prizadetima državama Francijo in Belgijo. Z ozirom na razmere je pričakovati, da pride do sporazuma.

Za nas ta boj ni boj dveh narodov ali dveh družabnih razredov. Boj, ki ga vodi Francija in Nemčija med seboj, je boj kapitala, boj med kapitalom zmagovalcev in premagancev. V tem boju je kapitalizem popolnoma uničil vrednost marke ter spravil nemško državo v ogromno škodo, prebivalstvo pa v grozovito bedo. Tu gospodarski proces kapitalistične družbe tepe absolutno neimovite sloje, nasprotno pa restavrira kapitalistično buržoazijo, ki ohrani svojo posest na drugi strani pa izroča državljane tuje mu kapitalu v neobzirno izkoriščanje. V tem primeru je napovedal nemški kapitalizem insolenco ter skuša doseči poravnovo, potem pa najeti inozemsko državno posojilo,

Baje mu je vlada celo svetovala in mu ponudila denarno podporo, da bi pobegnil, toda Stipica je ostal doma, »špijonska« afero se je razblinila v nič, vlada si je pa nakopala doma in v tujini blamažo. Sedaj parlamentarno delo počiva. Pašić je imenoval nekaj novih ministrov in ves državni upravni aparat z vso paro služi radikalom za »primerno« izvedbo občinskih volitev v Srbiji, ki se vrše še ta mesec. Kako bo pa z jesensko parlamentarno kampanijo, se za danes še ne ve. Vse kaže, da je sedanja politična situacija nevzdržna in kreniti bo moral ves voz na desno ali na levo. Kam, tega pač danes ne more trditi še nihče, ker je to morda odvisno največ od Radiča, njegova politična taktika je pa nepreračunljiva. Gotovo je pa, da bodo odločevali v veliki meri tudi zunanje politični momenti in ti postavljajo dosedanjemu našemu notranje političnemu kurzu vedno bolj neugodni. Pričakovati imamo torej za jesen precej dalekosežnih političnih dogodkov.

kakor je napravila Avstrija ali izročiti nemški narod eksploataciji tujega kapitala. Ta metoda kapitalističnega boja ali kooperacije svetovnega kapitala torej ni nič drugega, kot sanacijski boj med centralno Evropo in takozvano veliko antanto. Z izvedbo sanacijske akcije, ki jo potrebuje Nemčija, prehaja večji del Evrope polagoma v eksploatacijske sfere zahodnega kapitala, in v kakih desetih letih bomo lahko govorili o svetovnem kapitalizmu, ki vlada svet, če pojde tako dalje.

Imamo pa v Evropi še nekaj premaganih držav, ki sladkosti tega gospodarskega procesa niso okusile do dna kupe. Če pa pregledujemo valutno gibanje Poljske, Čehoslovaške, Mažarske in celo Jugoslavije, opazimo, da imajo vse te valute tendenco padanja, in sicer nekatere bolj nekatere manj. Valuta v vseh teh deželah je nestanovitna ter bo doživela katastrofalen padec, kadar bodo zahodne države končno nastavile vijak za izterjanje vojnih odškodnin in drugih dolgov. Ta proces kapitalizem potrebuje, ker se mu s tem omogoča nalaganje svojega kapitala in izdatno ter zanesljivo obrestovanje vrednosti, ki daleč presega dejansko založeni kapital in dobiček, če bi države pa

kot malenkost. Kaj ima končno mušik od tega, ako je pridobil 1 ali 2 desetini zemlje brez odškodnine, ako je pa zgubil zato v posledici katičnih razmer večji del živine in v mnogih slučajih svoje življenje vsled vladajočih kug ali lakote. Tako poroča boljševiški gospodarski organ »Ekonomičeskaja žizn« od 15. julija 1922, da je ostalo v samarski guberniji komaj 10 procentov celokupnega števila vseh domačih živali, podrastek in svinje so se zmanjšale za 99 procentov. Slično katastrofalno padanje živine in s tem vse kmečke produkcije imajo zaznamovati tudi ostale južnovzhodne gubernije. A tudi severne in zapadne pokrajine so zgubile vsled silne razširjenosti živalskih kug približno polovico normalnega stanja in še vedno ni gotovo, če je dosežena že najnižja točka. Racionalnega poljedelstva pa si brez zadostnega števila vprežne živine ni mogoče misliti. S tem je ogrožena tudi prehrana mest in industrijskih središč. Ker predstavlja ravno v Rusiji živina in poljedelski produkti edini dohodek kmeta, je zmanjšana s padanjem teh dveh osnovnih narodno ekonomskih faktorjev tudi kupna sila podeželskega prebivalstva, kar povzroča obratno stagnacijo v industriji. Ako se pomisli, da so razrušene ali saj ledirane tudi vse ostale panoge narodnega bogastva, potem je evidentno,

da je mogoča obnova le s pomočjo zapadnega kapitala, kar pa skriva v sebi nevarnost, da postane Rusija kolonija velikega kapitala. Vsekakor malo razveseljiva perspektiva za psevdokomunistični eksperiment, plačan s tako ogromnimi ljudskimi in materielnimi žrtvami, ki je škodoval s svojimi pretiranimi metodami neizmerno uspešnemu razvoju socialistične misli.

Prvotni čar in privlačnost boljševizma na ostali svetovni proletarijat sta se umaknila tekom let treznejšemu opazovanju in instinktivnem čutu, da čas in generacija še nista dozorela za bistveno preobrazbo današnjega družabnega sistema ter da je treba nadaljevati socialistično delo v evolucionarni smeri. Tako je razumeti, da se organizacije moskovske internacionale manjšajo na korist socialističnim in buržuaznim organizacijam.

Ako pa umira boljševizem počasne, a gotove smrti, ni mrtva s tem ideja onega komunizma, ki je tlel v srcih idealnih in zatiranih narod ljubčih mož vseh vekov. Človeštvo ima končno prehoditi še tako dolgo pot, da bo realiziralo v kolikor bo to še sploh potrebno tudi vprašanje družabnega reda. Za tako veliko delo pa je treba novih generacij z višjo etično vzgojo.

»Naši Zapiski«.

plačale kapitalizmu redno svoje dolgovne.

Srednja Evropa je na tej poti. Ni nobene pomoči v kapitalistični družbi. Poleg premaganih dežel in državie potegne ta gospodarski vr-

tinec bolj ali manj občutno s seboj tudi nekatere druge države, zlasti našo in Italijo.

Zaraditega se nam še ni treba nadejati tako kmalu boljših življenjskih razmer.

Socialna politika.

Pregled socialnega zavarovanja v inozemstvu po najnovijem stanju. »Radniška Zastita«, uradno glasilo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, poroča v št. 6 z dne 30. jun. 1923:

V Belgiji je izpremenjen in izpopolnjen zakon z dne 21. decembra 1903 o izplačevanju podpor pone-srečencem za slučaj nezgode po zakonih z dne 27. avgusta 1919 in 7. avgusta 1921. Izplačevanje pokojnine za slučaj starosti se osnuje s posebnim zakonom. Zakon z dne 10. maja 1900 daje premije onim osebam, ki so plačevale prispevke blagajnam za rente v slučaju starosti. Izboljšanje nudi zakon z dne 20. avgusta 1920, ki priznava vsem 56 let starim ubogim osebam brez predhodnega plačevanja prispevkov rente za slučaj starosti, katerih višina znaša 600, 660 in 720 frankov letno v razredu, ki je vanj uvrščena očeina, v kateri vpokojenec biva. Veljavnost tega zakona je podaljšana za tri leta; po preteku tega roka mora poslanska zbornica sprejeti zakonski osnutek, ki ga ji je predložila vlada dne 28. novembra 1922. Po tem osnutku so zavezani vsi delavci, plačevati prispevke, v kolikor ne presega njihov dohodek določene višine; za gotove panoge prebivalstva je predvideno tudi prostovoljno zavarovanje. Poleg tega je predvidena za 65 let stare siromašne osebe brezplačna podpora, ako si niso mogle pridobiti podpore iz kakega drugega naslova.

V Danski je obnovljen zakon iz leta 1915. o bolniških blagajnah precej izpremenjen z zakonom od 6. maja 1921 in 20. junija 1921; razglašen je v novi stilizaciji; zavarovanje za slučaj nezgode je predpisano z zakonom z dne 6. julija 1916 ter izpopolnjeno z zakonom z dne 28. junija 1920, z zakonom od 6. maja 1921 je uvedeno zavarovanje za slučaj onemoglosti. Zakon z dne 13. maja 1908 o podeljevanju podpor siromašnim ostarelim, je nadomeščen z zakonom od 7. avgusta 1922 o pokojnini za slučaj starosti. Po tem zakonu ima vsak na Danskem stanujoči ali na danski ladji zaposleni pripadnik danske države pravico do starostne pokojnine po dovršenem 65. letu starosti. Ako so podane posebne okoliščine, morejo občinska oblastva z odobrenjem ministrstva notranjih zadev dovoliti starostno pokojnino že po dovršenem 60. letu. Osebe med 62. in 65. letom starosti, katerih pridobitnost se je zmanjšala najmanj za dve tretjini, se prištevajo k 65. let starim, ako ne prejemajo rente na podlagi zavarovanja za slučaj onemoglosti. Renta za slučaj starosti obstoja iz letne vsote ter rodbinskih doklad. Tako znaša na primer v Kodanju letna renta za oženjene, ki so dopolnili 65. leto starosti, 1008 danskih kron, za samskega starčka 552 in za starko-samico 504 danske krone. V slučaju obolenja morajo občinske oblasti skrbeti na podlagi zdravniškega izpričevanja za oskrbo siromašnega v bolnici, za zdravlila itd. Dodatek renti, ki je odvisen od draginje življenjskih potrebščin, se izračunava na isti način kot draginjske doklade javnim nameščencem, običajno znaša za oženjene 132, za samske 66 danskih kron. Vpokojenec, ki ima poleg pokojnine tudi druge dohodke, ima pravico do polne pokojnine samo v tem slučaju, ako ostali dohodki ne prekoračijo polovice letne pokojnine za 100 danskih kron; v nasprotnem slučaju se odgovarjajoči zneski odbijejo.

V Franciji je raztegnjena veljavnost zakona o zavarovanju za slučaj nezgode z zakonom z dne 25. oktobra 1919 na različne bolezni, ki se posebno pojavljajo v posa-

meznih strokah delavstva, z zakonom z dne 15. decembra 1922 na delavce in pomožne moči v poljedelstvu, izvzemši hišne posle. Sedaj se razpravlja v poslanski zbornici o obsežnem zakonskem osnutku o socialnem zavarovanju, ki predvideva obvezno zavarovanje za slučaj bolezni, starosti, onemoglosti, materinstva, smrti in povečanja števila družinskih članov, nadalje obsega vladni predlog izboljšanje zavarovanja za slučaj starosti in onemoglosti rudarjev.

Na Angleškem je izmenjen National Insurance Act iz leta 1911. v letih 1913., 1917., 1918. in 1921. Najnovejši zakon z dne 10. novembra 1921 (11 H 12 George V, Chap 66) podaljšuje dobo, na podlagi katere morejo ostati nezaposleni v zmislu odredb National Insurance Acta zavarovani (za dobo 12 mesecev po prestatku zaposlenja) začasno do 31. decembra 1922, to je do konca trajanja veljavnosti zakona.

Glasom novele k zakonu o pokojnini za slučaj starosti z dne 23. decembra 1919 znaša tedenska pokojnina pri letnem dohodku rentnika:

do 26 L	5 š	10 š
od 26 „	5 „	do 31 L 10 š 8 „
31 „	10 „	36 „ 15 „ 6 „
36 „	15 „	42 „ 4 „
42 „	— „	47 „ 5 „ 2 „
47 „	5 „	49 „ 17 „ 1 „

Pri višjem dohodku se pokojnina ne izplačuje.

Pri določanju dohodkov se pri računanju vrednosti imovine dotične osebe, izvzemši imovino, katero sama izkorišča, in sicer:

a) prvih 25 L kapitalne vrednosti imetja ne pride v poštev;

b) pri letni vrednosti 373 L se vračuna ena dvajsetina kapitalne vrednosti; pri letni vrednosti cele imovine, katere prekorača znesek 400 L, se vračuna ena desetina kapitalne vrednosti.

Pri izračunavanju dohodka, katerega ima rentnik, se ne vračuna vsota, katero prejema rentnik ali njegova žena za dobo največ treh mesecev na podlagi zdravniškega izpričevanja pri zavarovanju za slučaj bolezni od zavarovalnega društva, osnovanega na principu vzajemnosti, od strokovne organizacije ali na podlagi zakona o ljudskem zavarovanju iz leta 1911. Istotako se ne vzame v račun vrednost pohištva in osebnih efektov rentnika brez oizra na vrednost. Ako je rentnik sodnijsko ločen od svoje žene, se enako ne vračunajo alimentacije, katere prejema ločeni zakonski drug.

Zavarovancu, ki potrebuje zdravniško ali kirurško nego v zavodu, urejenem na osnovi zakona o ubogih, se ne more za dobo treh mesecev skratiti pokojnina, četudi je še nadalje potreben negovanja.

Odredba zakona o zavarovanju rente za slučaj starosti iz leta 1908., da je oseba, katere je bila diskvalificirana za prejemanje rente za slučaj starosti, ako je s svojimi sposobnostmi mogla skrbeti za prehrano ozir. preživljanje sebe in družine, je z novim zakonom ukinjena. Enako so ukinjene odredbe prejšnjih zakonov, po katerih se je vsaka oseba izključila od prejemanja rente za dobo 6 mesecev, ako je bila obsojena radi izvršenega prestopka s kaznijo zavora, ter osebe, ki so bile obsojene radi javnega pijančevanja, pa so po določilih starega zakona izgubile pravico do pokojnine za dobo šestih mesecev po razsodbi.

V Nizozemski je stopil v veljavo dne 3. decembra 1919 zakon z dne 4. novembra 1919 o zavarovanju za slučaj starosti in zakon z dne 1. novembra 1919 o izpremembi zakona

za slučaj onemoglosti, a v letu 1920. zakon o zavarovanju za slučaj bolezni. Zakon o zavarovanju za slučaj nezgode iz leta 1901. je doživel z zakoni z dne 14. jan. 1918, 11. apri-

la 1919, 9. oktobra 1920 in 2. maja 1921 precejšnje izpremembe in izpopolnitve ter je bil objavljen z naredbo od 28. junija 1921 v svojem edinstvenem tekstu.

POLITIČNI PREGLED.

Radič. Narodna skupščina je izročila med drugimi poslanci tudi Štefana Radiča sodnemu preganjanju. Še preden je skupščina napravila ta sklep, je bila vsa žurnalija polna groženj, da stojimo tik pred aretacijo Štefana Radiča. Pri vse tem pa nismo opažali med političnimi strankami nobene nervoznosti, pa tudi Radiča radikalna vlada ni dala aretirati, ker smatra Radičevo aretacijo le za kričanje, ki mora v tej obliki prej ali slej zvođeneti. Opozicijska koalicija, v katero spada tudi Slovenska ljudska stranka, je objavila Markov protokol, ki je bil sestavljen ob posvetovanjih v Zagrebu ter vsebuje zahteve koalirane opozicije. Značilno pri tem pa je, da so se ob priliki vladine grožnje pričele koalirane stranke umikati v rezervo, kar znači toliko, kakor da so pripravljene za politične kupčije z radikali tudi brez Radiča. Radič se ne vznemirja, marveč dela dalje propagando. Markov protokol izda v nemščini in angleščini ter se baha, da ima inozemstvo za seboj. Radikalcem očita dalje porodico in ropanje države. Radikalna vlada se ne zmeni mnogo za Radiča niti ne nastopa proti njegovi agitaciji. Vsekar pa je Radičevo gibanje za politično izobrazbo in za razmere, ki vladajo v državi, precej velikega pomena. Radikalna vlada smatra sebe za državo in narod, ne priznava pa demokratizma, ki je danes pač že tako pereča zahteva, da ji tudi radikalna stranka ne bo mogla dolgo kljubovati. Da radikali ne nastopajo proti Radiču, je merodajna tudi mentaliteta, in ker so absolutni gospodarji v državi, ne pa inozemski vpliv Radičev.

O sporu v radikalni stranki in o reviziji vladne sestave vedo demokrati vedno kaj novega. Spori v radikalni stranki so verjetna stvar, ker je stranka velika. Da se ti spori nekoliko ublaže, je vlada izpopolnila število ministrov. Za ministre so bili imenovani Krsta Miletič za poljedelstvo in vode, dr. Ninko Perić za ministra pravde (ta bo vodil tudi dalje ministrstvo za socialno politiko), dr. Dragotin Kojić za ministra trgovine, Milan Šimonović za ministra agrarne reforme in dr. Vojislav Janjić za ministra ver. Demokratom radikali še ne marajo zaenkrat prepustiti v vladi nobenega mesta.

Katoliški shod se bo vršil od 25. do 29. avgusta 1923 v Ljubljani. Predmet obravnav na kongresu bo tudi vprašanje taktike Slovenske ljudske stranke, ker je sedanja taktika stranke za mnoge pripadnike te stranke premalo pozitivistična. Prezreti pa ne smemo, da se je ta stranka v zadnjih letih zaradi agilnosti in zaradi svojih „ultrarevolucionarnih“ volilnih gesel znatno okrepila v Sloveniji. Danes more tej stranki biti nevaren le še Radič, zaraditega pa Slovenska ljudska stranka goji nekako sodelovanje z njim.

Novo stranko snujejo na Hrvaškem. Med snovatelji je znani Gagliardi, ki je bil nekaj madžaron. Podpira ga radikalna stranka.

Reko hočejo Italijani zase. Pogajanja se bodo še nadaljevala. Mirovna pogodba določa samostojnost Reke. Iz poteka obravnav pa se sklepa, da našim diplomatom ni mnogo za Reko, ker jo smatrajo za konkurenčno lukko Soluna, kamor gravitira srbsko gospodarstvo.

Belgrajska in bulgarska vlada sta se končno dogovorili, da ostane v prijateljsstvu, ker je Cankov obljubil, da ne bo hujskal Macedoncem.

Priznanje ruske vlade pripravljajo v Belgradu s tem, da so pooblastili poslanika v Pragi s pogajanjmi z Moskvo glede sklepanja trgovske pogodbe med Rusijo in Jugo-

slavijo. Ako se sklene trgovska pogodba, ne bo več daleč čas, ko se urede tudi politični odnosi med obema državama. Tako pravijo v Belgradu.

Mala antanta je imela konferenco v Sinai na Rumunskem. V malo antanto bi radi vstopili tudi Poljska in Grčija, vendar pa še ni prišlo do sporazuma med malo antanto in obema državama. Razmere na Poljskem niso najboljše, v Grčiji pa se razvija republikansko gibanje. Z ozirom na notranjo trdnost obeh držav, se mala antanta boji sklepati pogodbe s Poljsko in Grčijo.

Mussolinijev državnozborski volilni red je italijanska zbornica sprejela z znatno večino. Novi volilni red določa, da ima stranka, ki doseže vsaj eno četrtno glasov, dve tretjini poslancev. Ta volilni red je torej nekoliko podoben občinskemu volilnem redu za Ljubljano. Bodočnost pa bo pokazala, če je oblast, ki si jo je s tem usurpiral republikanec Mussolini, zjamčena ali ne. Taki volilni zakoni so dvorezen nož, kakor so pokazale pri nas doslej zlasti ljubljanske občinske volitve, kjer stranka, ki si je prikrojila volilni red zase, pri volitvah skoro ni prišla v poštev.

Preki sod na Madžarskem. Na Madžarskem je vlada proglasila proti fašistom (probujujoči se Madžari) preki sod. Fašisti so spravili del železničarjev v stavko zaradi tega ukrepa vlade. Spor med vlado in desničarskimi radikali so povzročile davčne predloge, zaradi katerih so desničarji zagrozili z bojem zunaj parlamenta.

Velika antanta se kuja. Razmere v Porurju se le še bolj poostrujejo. Anglija je že svetovala Franciji in Belgiji, da se z Nemčijo sporazumeta glede odškodnine, ki jo dolguje Nemčija za v vojni opustošene kraje. Francija pa tega nasveta ne čee upoštevati, ker meni, da bo s silo zlomila odpor Nemčije. Lord Curson je izjavil v zgornji angleški zbornici, da postaja nevarno, da sploh ne dobe reparacijskih zahtevkov ne le Francija in Belgija, marveč tudi druge države. Po njegovem mnenju pada Nemčija v položaj, da bo nje gospodarska obnovitev sploh nemogoča. Zedinjene države se v to zadevo ne utikajo. Anglija bo Francijo še enkrat energično opozorila na nevarnost in ako ta ne bo hotela odnehati, potem pojde Anglija svojo pot. — Položaj Francije torej tudi ni rožnat. Ako pa pojde angleški kapitalizem svojo pot v tem vprašanju, pojdejo z njim še druge države, kar pomeni pogreb velike antante.

Državnozborske volitve v Avstriji bodo 21. oktobra 1923.

Nemška vlada pred demisijo. Dr. Cunova vlada je vodila najostrejši boj proti zasedbi Porurja. Razmere so se pa silno poostrele, tako, da velja danes en ameriški dolar nad en milijon nemških mark. Dr. Cuno pa odstopi šele tedaj, ko se definitivno določi, katere stranke prevzamejo vlado. V nedeljo so priredili po Nemčiji velike demonstracijske shode in nekateri so že prerokovali prevrat v Nemčiji. Res so napete razmere tam in lahko je mogoče, da pride do državljanske vojne, ako ne krene Nemčija v smer, po kateri ji bo mogoče iz zagate. V Nemčiji imajo dve precej močni gibanji nacionalistov in komunistov, ki se vkljub strogim vladnim odredbam in apelu na treznost vendar marljivo organizirata.

Predsednik Zedinjenih držav Harding je dne 3. t. m. umrl na pljučnici. Za predsednika je bil od 2. novembra 1920.

V Srbiji imajo sedaj jako živahno volilno gibanje za občine.

KOMUNALNA POLITIKA.

Občinski svet ljubljanski šteje 49 občinskih svetnikov z županom vred. Po pripadnosti strank se dele občinski svetniki na naslednje stranke: Socialistična stranka 10 občinskih svetnikov, Neodvisna delavska stranka 10 občinskih svetnikov, Krščanski socialisti 16 občinskih svetnikov, Demokratska Zajednica 8 občinskih svetnikov (4 narodni socialisti in 4 staro-demokrati) ter Demokratska stranka Jugoslavije 5 občinskih svetnikov. — Večino občinskega sveta tvori Zveza delovnega ljudstva, katere razpolaga v občinskem svetu s 36 glasovi (močna dvetretjinska tvorijo Zveza delovnega ljudstva, tvorijo trije najmočnejši klubi občinskega sveta, in sicer: Socialistični klub (10), Neodvisni delavski klub (10) ter Krščanski socialisti (16). Župan dr. Perič pripada socialističnemu klubu. Posamezni klubi imajo napram Zvezi delovnega ljudstva popolno svobodo ter se za vsak sklep v občinskem svetu vrše vedno predposvetovanja v akcijskem odboru Zveze delovnega ljudstva. — Seje socialističnega kluba se vrše redno vsak mesec. Načelnik kluba je soodr. Ivan Tokan, tajnik soodr. Lah Andrej. — Somišljenike, ki žele informacij v splošnih komunalnih zadevah, pozivamo, naj se obračajo na soodr. načelnika ali tajnika kluba. — Občinski svet šteje 16 odsekov, v katerih so zastopani naslednji sodruzi, pripadajoči socialističnemu klubu: 1. **Magistratni odsek (gremij):** načelnik župan soodr. dr. Perič, člana soodr. Kralj Ivan in Tokan Ivan. — 2. **Personalno-pravni odsek:** soodr. Mihevc Ignacij (podnačelnik) in Pestotnik Ivan. — 3. **Finančni odsek:** soodr. Rozman Josip in Mihevc Ignacij. — 4. **Stavbni odsek:** soodr. Tokan Ivan (podnačelnik) in Mihevc Ignacij. — 5. **Šolski odsek:** soodr. Kralj Ivan in Tokan Ivan. — 6. **Obrtni odsek:** soodr. Ogrin Josip in Mihevc Ignacij. — 7. **Socialno-politični odsek:** soodr. Čelešnik Rado (načelnik) in Tokan Ivan. — 8. **Stanovanjsko-gradbeni odsek:** soodr. Mihevc Ignacij (načelnik) in soodr. Tokan Ivan. — 9. **Aprovizacijski odsek:** soodr. župan dr. Perič, načelnik, Pestotnik Ivan in Rozman Josip. — 10. **Upravni odbor mestne elektrarne, vodovoda in plinarne:** soodr. Čelešnik Rado (podnačelnik) in soodr. Ogrin Josip. — 11. **Upravni odbor mestnih voženj:** soodr. Slovše Franc (podnačelnik) in Kralj Ivan. — 12. **Direktorij mestne klavnice:** soodr. župan dr. Perič, načelnik in Lah Andrej. — 13. **Direktorij mestne zastavljavnice:** soodr. župan dr. Perič, načelnik in Čelešnik Rado. — 14. **Upravni odbor mestnega pogrebnega zavoda:** soodr. župan dr. Perič, načelnik in Slovše Franc. — 15. **Mestni dohodarstveni urad:** soodr. župan dr. Perič (načelnik) in Tokan Ivan. — 16. **Disciplinarna komisija:** soodr. Lah Andrej. — Somišljeniki, ki žele informacij v zadevah, tikajočih se posameznih odsekov, naj se obračajo na gori označene sodruge, ki jim bodo vedno na razpolago z nasveti in informacijami.

Proračun ljubljanske občine za drugo polletje 1923 je odobril občinski svet na zadnji seji dne 2. t. m. O proračunu izpregovorimo prihodnjice več, če bo treba.

Liberalci so vedno enaki. Gospod dr. Ravnihar je govoril v proračunski debati v ljubljanskem občinskem svetu proti plačam uradništva, bolniškemu in starostnemu zavarovanju mestnih delavcev; proti podporam ubožnim učencem, proti podpori brezposelnim in zaščiti dece. Pri tem se je postavil na stališče, da je treba štediti. Ker so pa vsi ostali izdatki, redni izdatki, katerih se ni mogoče ogniti, je smatral, da so gori navedeni izdatki pretirani in nepotrebni. Stara praksa ljubljanskih liberalcev. Da, štediti, kjer ni na mestu, razmetavati, kjer ni potrebno!

Narodni socialisti proti aprovizaciji delavnega ljudstva. V proračunski debati mestne občine ljubljanske niso imeli narodni »socija-

listi« boljše dela, kot napraviti izpad proti mestni aprovizaciji. Mestni občinski svet je namreč sklenil v seji aprovizacijskega odseka, da se osnuje mestna mesnica v svrhu reguliranja cen mesa na trgu. Akcija je imela popoln uspeh. Mestna mesnica je zadržala dviganje cen na ljubljanskem trgu. Toda v proračunski debati so narodni socialisti po g. Tavčarju nastopili proti mestni mesnici zgolj iz principijelnih opozicijskih razlogov, ter pri tem popolnoma pozabili na ljubljansko delavno ljudstvo in njega preskrbo z dobrim in cenim mesom. Gospod Tavčar je v imenu narodno socialistične stranke govoril popolnoma v smislu izkoriščevalcev ljubljanskih konzumentov. Morda čaka na diplomu od strani mesarske zadruge.

Javno kopališče v Ljubljani. Ljubljana je bila na kopališčih skrajno siromašna. Imela je samo tri majhna kopališča. Mestno kopel, kopelji pri Slonu in javno kopel v Kolesiji ob Gradišnici. Mesto šteje danes nad 60.000 prebivalcev, zaradi tega so bila ta kopališča popolnoma nezadostna. Sedanji občinski svet je sklenil, da se napravi novo javno plavajoče kopališče ob Ljubljani nad Gruberjevim prekopom. Izpočetka so nasprotniški časopisi hoteli smešiti to napravo, sedaj so popolnoma obmolknili, ker so uvideli, da se je naprava posrečila in razmeroma ob majhnih stroških. Kopel se je otvorila dne 2. avgusta za promet, slavnostna otvoritev se pa vrši v nedeljo dne 6. t. m. Občinski svet se je baval tudi z mislijo, da zgradi moderno kopališče ob Savi, kar za enkrat opusti, ker bi bili za tako podjetje stroški precej veliki in ker ni prave prometne zveze med Ljubljano in Posavjem. Prej ali slej se bo moral izvesti tudi ta načrt. — Cene v novem kopališču na Ljubljani so naslednje: Vstopnina znaša od osebe za dve uri dva dinarja. Za uporabo kabine je plačati za osebo 4 Din, za vsako nadaljnjo osebo 1 Din k že omenjenemu znesku. Kopalna doba znaša dve uri, za vsako novo pričetu uro se plača 1 Din posebej. Takso za kopanje se pa plača v tem slučaju posebej. Za kopanje in omarico v skupni kabini se plačuje od osebe 3 Din.

Čudne preglavice dela demokratov ljubljanskega poklicnega gasilstva. Nam se to zdi nekaj samoumevnega, zakaj vsa večja mesta morajo imeti stalno stražo zaradi nevarnosti ognja. Naravno je pa, da občina kakor je Ljubljana, ne more vzdrževati dveh ali pa treh regimentov poklicnega gasilstva, ker bi bilo predrago. Vsekakor je pa potrebno, da ima občina nekaj stalnega moštva, ki ima priliko, da se specialno izuri v gasilskih spretnostih, v organizaciji gašenja ter v vzdrževanju brizgalen in drugih priprav, ki so potrebne pri gašenju požarov. Z ustanovitvijo poklicne požarne brambе, ki šteje le 12 mož, je imela občina namen, podpreti humano delovanje prostovoljnega gasilstva ter je tudi v tem smislu uredila razmerje med poklicnim in prostovoljnim gasilstvom. »Jamranje«, da se s tem podcenjuje pomen prostovoljnega gasilstva, ima edino le namen rahljati čim tesnejše sodelovanje poklicnega in prostovoljnega gasilstva. Nam se tak namen ne zdi prav posebno lepa čednost ljubljanske žurnalistike.

Iz ljubljanskega občinske sveta. Turk: Boma polenčke pod nož metal.

Glas iz večine: Prosimo toliko, da bomo aprovizacijo obskrbeli z drvini.

Mestni arhivar sodrug Vladimir Fabjančič, je kakor smo izvedeli, v noči od sv. Jakoba do jutra sv. Ane dan sanjal, da bo tekom enega meseca umrl. Še tisto jutro, ko je vstal, je napisal testament, v katerem zapušča vse svoje milijone, ki si jih je v službi pri mestni občini prihranil Demokratski stranki za agitacijski fond za prihodnje volitve. — Tako, nam pa nič! Kakšna zvestoba pa je to!

DNENVNE VESTI.

Sodrugom naročnikom in prijateljem. Obnovili smo tednik »Zarja«, ki je bila jako priljubljena list sodrugom in sodružicam, pa tudi vobče občinstvu. Pokazala se je potreba, da zopet izdajamo »Zarjo«, ker naša krajevna organizacija nima glasila, zlasti pa zaradi tega, da tolmačimo javnosti delovanje socialističnega kluba v ljubljanskem občinskem svetu. »Zarja« se smatra torej kot organ, v katerem naj socialistični klub v ljubljanskem občinskem svetu tolmači svoje tekoče delo in svoje probleme v interesu občine. »Zarja« je dalje potrebna prav posebno zaradi tega, ker se tudi v socialističnih krogih čujejo obsodbe delovanja ljubljanskega socialističnega kluba, češ, da se družijo z reakcionarci. Seveda ta stvar ni taka, zakaj, najprej bi bilo treba rešiti vprašanje kaj je reakcija in pa ali ni komunalno politično večja reakcija ono, kar je štirideset let vladalo na ljubljanskem magistratu. Sploh pa na magistratu ni nikakršne ožje koalicije, marveč so skupne le komunalnopolitične zahteve, ki jih sme podpisati tudi najljubejši revolucionar, ne da bi grešil, če ne misli na kako zvezo z drugo meščansko stranko, ki mu »osebno« bolj prija. Socialistični klub, kakor tudi vsi drugi klubi v občinskem svetu so politično popolnoma svobodni. — »Zarja« bo izhajala kot tednik v Ljubljani ter znaša naročnina 5 Din mesečno.

Pozdrav! V nedeljo dospejo v Ljubljano na svoja kongresa novinarji in učiteljsvo. Ljubljana iskreno pozdravlja udeležence obeh kongresov, zavedajoč se, kako pomembna faktorja v družbi sta učiteljski in novinarski poklici. Novinarji in učitelji so kulturni delavci; v njih rokah je dejansko ves razvoj in bodočnost narodov v kulturnem in socialnem pogledu. S tega stališča pozdravljamo kongresa z iskreno željo, da tudi s svojim delom na teh kongresih pospešita delovanje za kulturni in socialni napredek našega naroda, ki ječi v sponah povojnih razmer. Prosim! Dobro došli v Ljubljani!

Regulacija uradniških plač — železničarska in poštarska pragmatika. Narodna skupščina je sprejela zakon o regulaciji uradniških plač ali nekakšno službeno pragmatiko. Železničarsko in poštarsko pragmatiko so pa pustili nerešeno ter odšli na počitnice poslanci in ministri. Uradniško pragmatiko nameravajo uveljaviti s prvim oktobrom, kdaj pa pride železničarska na vrsto, to je še v božjih rokah. Državni uradniki so čakali nad dve leti na pragmatiko, da jim prinese kosček pribojške, a danes ni niti gotovo, ali bo imel minister oktobra meseca potreben denar ali ne. In če bo minister imel denar, je še vedno vprašanje, ali se izvede regulacija ali ne in kaj bo pomenila meseca oktobra uvedba novih plač, ko bo zopet vrednost našega denarja zopet padla. Letos imamo izredno dobro letino, toda cene življskim potrebščinam so za 30 do 40 odstotkov višje kakor lani, ko nismo imeli tako dobre letine. Ali naj se še čudimo, če uradništvo in železničarji obupavajo nad usodo? Ali se naj čudimo, če stopajo ti uslužbenci v protestne stavke? Velika malomarnost državne uprave v tem oziru se pač ne da opravičevati. Kupčijo se milijoni v rokah posameznikov, vrši se neobzirna eksploatacija ljudstva v državi, zaradi tega pa mora državna uprava in nje uslužbenstvo stradati, narod obubožati, imetje milijonarjev pa roma v tuje države v realitete, industrije in banke. Iz gospodarskega razvoja se lahko posnema, da vodilni krogi nimajo interesa na tem, da se razmere za državljane izboljšajo. Zaradi tega se nam zdi apel »Slov. Naroda«, češ, da se bodo gospodarske razmere v državi izboljšale le tedaj, če se pomnoži delo, smeš. Prav dobro se zavedamo, da ustvarja produkte dobra letina in delo, toda nadvrednost, morda še celo oduševska nadvrednost dela se mora porablјati

doma za pospeševanje produkcije z investicijami in za ojačenje delovne sile s tem, da se produktivnim oziroma upravnim slojem omogoči primeren socialni položaj. Tega uvidevanja pri nas ni in tega tudi »Slovenski Narod« ne uvideva, ker postaja slepo zvest režimu in v svoji zvestobi vsak dan bolj slep za potrebe v splošni javni upravi. Nas seveda vse to toliko direktno ne zanima, ali povedati moramo to, ker hočejo nekateri videti »kozla« v stvareh, ki so za razmere le postranskega pomena.

Špijske »afere« so razkrili v Zagrebu in Belgradu. Najprej so aretirali neko Androličevo, pozneje pa Petra Šabota, ki sta baje v zvezi z madžarsko informacijsko pisarno v Segedinu. Šabota je dobival tajne vojaške spise iz vojnega ministristva. Vendar — tako nevarna ta špijonaža ne bo, čeprav je Šabota dobil za vsak akt in štampiljo po 10.000 dinarjev.

Stavka rudarjev v Sloveniji (pri Trboveljski družbi) še vedno traja. Utegnejo pa pričeti pogajanja. Rudarji so odločeni vztrajati, zaradi tega je odšla velika večina rudarjev na delo po kmetih.

Stavka železničarjev. V petek od polnoči do polnoči so priredili južni železničarji protestno stavko. Pridružili se pa niso stavki ne državni železničarji ne poštariji. Položaj teh nameščenecv je skrajno obupen, toda kljub temu merodajni faktorji ne ukrenejo ničesar.

Nasilstvo proti železničarjem. Vlada je sklenila pozvati stavkujoče železničarje na vojaške vaje, ki bodo trajale toliko časa, da poneha stavka tudi na Mažanskem. Na progah, kjer je stavka morajo opravljati službo državni železničarji in vojaštvo. Državni železničarji niso nikjer stopili v stavko.

Vekekaptal pridobiva in se združuje. Na Grosupljam pri Ljubljani je obstajala vrvarna in predilnica Anton Sinkovec, ki se je glasom razglasa v »Uradnem listu« št. 71 preosnovala v delniško družbo z imenom Mehanična vrvarnica, terilnica lanu in konoplje ter predilnica, Anton Sinkovec, d. d., Grosuplje pri Ljubljani. Koncesionarja sta Trgovska banka v Ljubljani ter tvorničar Anton Sinkovec. Tako se združuje kapital, prehaja v odvisnost banke, pridobiva ogromno imetje potom izsesavanja proletarijata, delavstvo se pa cepi, cepi, cepi...

Igralnica na Bledu. Na Bledu je bila ustanovljena mednarodna igralnica v obliki delniške družbe. Vlada pa jo je razpustila, oziroma zaprla, kar je končno popolnoma prav.

Delavske banke v Ameriki. V Združenih državah Severne Amerike se je ustanovila »Zveza delavskih bank.« Po statistiki je v Združenih državah 14 delavskih bank s skupnim kapitalom 100 milijonov dolarjev ali približno 9 in pol milijarde dinarjev. Pred kratkim se je ustanovila delavska »Federation Bank« z akcijskim kapitalom 500 tisoč dolarjev, nadaljnje ustanovitve se pripravljajo. Kakor je razvidno, ima ameriškansko delavstvo res smisla za ustanavljanje lastnih denarnih združnih podjetij. Ako bi naše delavstvo ravnalo tako, bi napravilo delavsko gibanje precejšen korak k gospodarski osamostovitvi, ki je tudi predpogoj osvoboditvi proletariata.

Vojne ne bo več! V letih 1922/23 so izdale naslednje države v vojne svrhe: Anglija 27.7 milijonov funtov oziroma 608, Francija 1110 milijard oziroma 3598 milijard frankov, Amerika 200 oziroma 360 milijonov dolarjev, Rusija 640 oziroma 556 milijonov zlatih rubljev. Zakaj torej nabavljajo morilne potrebščine, če ne mislijo na vojno?

Odgovorni urednik Ignac Mihevc. — Izdajatelj in lastnik: Konzorc. »Zarje«. — Tiska tiskarna J. Blasnika nasl.